

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka) kodas	Fakultetas	
Spausdintinių medijų istorijos paradigmos	Komunikacija ir informacija S 008	Komunikacijos	
Studijų būdas	Kreditų skaičius ECTS	Studijų būdas	Kreditų skaičius
paskaitos		konsultacijos	2 ECTS
individualus	5 ECTS	seminarai	

Dalyko anotacija

Dalyko turinys

Spausdintinių medijų istorijos tyrimo modeliai. Edmondas Werdet ir jo knygos istorija (histoire du livre). Tekstologiniai analitiniai Naujosios bibliografijos mokyklos atstovų darbai. Analitinės, aprašomosios, istorinės bibliografijos samprata anglakalbėse šalyse. Statistiniai Ronaldo Barkerio tyrimai. Donaldas Franciso McKenzie tekstų sociologija. Prancūziškoji Analų mokykla ir istoriniai sociologiniai Lucieno Febvre, Henri-Jeano Martino, Rogerio Chartier knygos tyrinėjimai. Walteris Ongas, Marshalas McLuhanas ir jų supaprastinta komunikacijos priemonių raidos Vakarų civilizacijoje samprata (žmonijos komunikacijos istorija). Elisabeth Eisenstein tipografinis fiksuotumas ir Roberto Darntono komunikacinė grandinė. Darntono modelio kritika Thomaso Adamso, Nicolas Barkerio, Peterio McDonaldo, Jameso Secordo darbuose. Biobibliografinė komunikacinė grandinė. Gérard'o Genette'o paratekstai, Jerome'o McGanno teksto socializacija. Haroldo Love spausdinimo kultūra. Ezra'os Greenspamo ir Jonahtano Rose knygos istorija kaip rašytinės komunikacijos istorija. Rolando Bartheso ir Michelio Foucault autorystės ir autoriaus santykių su tekstu tyrimai. Pierre'o Bourdieu literatūrinis laukas ir XIX–XX a. pirmosios pusės spaudos kultūros studijos. Skaitymas ir knygos istorija. Wolfgango Isserio skaitymo modelis. Leslie Howsam knygos istorijos samprata. Rogerio Fidlerio mediomorfozių samprata. Knygos istorinių tyrimų nuostatos Vidurio ir Rytų Europoje XX a. antrojoje pusėje – XXI a. pradžioje. Herberto Grundmanno, Horsto Kunze, Paulo Raabe (Vokietija), Svendo Dahlaso (Danija), Máté Kovácsa (Vengrija), Kazimierzo Piekarskio, Jano Muszkowskio (Lenkija), Aarono Czerniako, Vasilijaus Charlamovo, Sergejaus Lupovo, Jevgenijaus Nemirovskio, Vladimiro Vasiljevo (Rusija) knygos istorijos ir knygos kultūros teoriniai apibendrinimai. Nacionaliniai knygos istorijos modeliai Lietuvoje ir Baltijos regione XIX–XX a.

Tekstinių, spausdintinių medijų istorijos/ rašytinės komunikacijos istorijos europocentristinė tyrimų problematika. Oralumas ir raštingumas. Rankraštinės knygos formos ir turinio kaita senovės rytų ir vakarų civilizacijose. Viduramžių Europos medijų kultūra. Gutenbergo revoliucija. Ankstyvoji informacijos visuomenė. Spausdintinių medijų atsiradimas Baltijos šalyse. Spausdintinių medijų kultūros formavimasis ir visuomenės pokyčiai Europoje ir Šiaurės Amerikoje XVI–XIX a. Spausdintinių medijų leidybos profesionalizacija, gamybos industrializacija, rinkos globalizacija bei visuomenės kaita industrinėje visuomenėje. Aparatinių medijų gimimas ir plėtra. Knygos ir bitai. Šiandienos tekstai, jų gamybos technologijos, sklaidos būdai bei priemonės. Globali spausdintinių medijų rinka. Gamintojai ir vartotojai. Medijų universalėjimas XX a. pabaigoje – XXI a. pradžioje. Nacionalinių ir transnacionalinių spausdintinių medijų kultūros tyrimų kryptys.

Spausdintinių medijų istorijos tyrimų instrumentai (bibliografinis, tipografinis, proveniencinis, funkcinis, archyvinis ir kt. metodai) ir jų taikymo savitumai skaitmeninėje humanitarikoje. Periodizacija ir chronologija.

Studijų metodai

Individualios konsultacijos su dalyką kuruojančiais dėstytojais.

Individualus mokslinės literatūros studijavimas ir mokslinio referato rengimas pagal dalyką kuruojančių dėstytojų suformuluotus klausimus atsižvelgiant į rengiamos disertacijos problematiką.

Vertinimo ir atsiskaitymo metodai: egzaminas žodžiu ir raštu, tarpinis atsiskaitymas – mokslinis referatas (30 000–40 000 spaudos ženklų) suderinta ir disertacijos problematiką atspindinčia tematika. Diskusija žodžiu mokslinio referato pagrindu.

Pagrindinė literatūra

ADRIAN, Johns. *The Nature of the Book: Print and Knowledge in the Making*. Chicago and London: University of Chicago Press, 1998. XXII, 776 p. ISBN 9870226401218.

The book: a global history. Edited by S. J. Suarez, F. Michael, H. R. Woudhuysen. Oxford: Oxford University Press, 2014. 748 p. ISBN 9780199679416.

The Book History Reader. Edited by David Finkelstein, Alistair McCleery. London: New York: Routledge, 2001. 368 p. ISBN 9780415359481.

BOURDIEU, Pierre. Field of power, literary field and habitus. In JOHNSON, R. (ed). *The Field of Cultural Production: Essays on Art and Literature*. New York: Columbia University Press, 1993, p. 27–73.

A Companion to the History of the Book. 2nd edition. Edited by Simon Eliot, Jonathan Rose. Oxford: Wiley-Blackwell, 2019. 976 p. ISBN 9781119018179. Online ISBN 9781119018193. Prieiga internetu: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/book/10.1002/9781119018193>

DARNTON, Robert. Kas yra knygos istorija? / iš anglų kalbos vertė Roma Kriaučiūnienė ir Aušra Navickienė. *Knygotyra*, 1998 [išėjo 1999], t. 34, p. 134–154. (DARNTON, R. What is the History of Books? *Journal of American Academy of Arts and Sciences*, 1982, summer, p. 65–83.)

EISENSTEIN, Elizabeth L. *The Printing Revolution in Early Modern Europe*. Cambridge University Press, 2012. 401 p. ISBN 9781107632752.

ESTIVALS, Robert. Knygos istorija ir bibliologija. *Knygotyra*, 1997, t. 31, p. 109–116. (ESTIVALS, Robert. Histoire du livre et bibliologie *Revue de Bibliologie*. Shema et shematisation. 1993, № 39.)

Europos mentaliteto istorija: pagrindinių temų apybraižos. Sudarė Peter Dinzlbacher, iš vokiečių kalbos vertė Antanas Gailius. Vilnius: Aidai, 1998. 589 p. ISBN 998659071X.

FINKELSTEIN, David, McCLEERY, Alistair. Theorising the history of the book. In *An introduction to book history*. 2nd edition. London and New York: Routledge, 2013, p. 7–28.

FOUCAULT, Michel. What is an author? In BOUCHARD, D. F. (ed). *Language, Counter-memory, Practice*. Ithaca, New York: Cornell University Press, 1977, p. 113–138. (FOUCAULT, Michel. Qu'est-ce qu'un auteur? *Bulletin de la Société française de Philosophie*, 1969, vol 63, no 3, p. 73–104)

The Handbook of Communication History. Edited by Peter Simonson, Janice Peck, Robert T. Craig, John P. Jackson. New York and London: Routledge, 2013, p. 181–196. ISBN 9780415892605.

HOWSAM, Leslie. Senos knygos ir naujos istorijos: knygos ir spaudos kultūros studijų vadovas. *Knygotyra*, 2013, t. 61, p. 7–44. (HOWSAM, Leslie. *Old Books & New Histories: An Orientation to Studies in Book and Print Culture*. Toronto: University of Toronto Press, 2006, p. 3–45.) Prieiga internetu: <http://www.zurnalai.vu.lt/knygotyra/article/view/1964/1196>

ISER, Wolfgang. Interaction between text and reader. In SULEIMAN, S. K, and I. CROSMAN, S. K. (eds). *The Reader in the Text: Essays on Audience and Interpretation*. Princeton, New York: Princeton University Press, 1980, p. 106–119.

KAUNAS, Domas. Knygos istorija. Iš <i>Knygotyra</i> : enciklopedinis žodynas. Vilnius: Alma littera, 1997, p. 176. ISBN 9986023521.
McKENZIE, Donald Francis. <i>Bibliography and the Sociology of Texts</i> . Cambridge: Cambridge University Press, 2009, p. 9–53, 55–76. DOI: https://doi.org/10.1017/CBO9780511483226
MIGON, Krzysztof. Problemy księgoznawstwa historycznego. In <i>Nauka o książce: Zarys problematyki</i> . Wrocław, 1984, s. 135–186. ISBN 8304017067
NAVICKIENĖ, Aušra. The research of the history of the book in Lithuania: historical evolution and contemporary status. <i>Library History</i> , 2008, vol. 25, no. 3, p. 189–199.
PEARSON, David. <i>Books as history: the importance of books beyond their texts</i> . London: The British library, 2011. 208 p. ISBN 9780712358323.
PEČIULIS, Žygintas. Medijamorfozės: nuo monoraiškos iki daugiaterpiškumo. Iš <i>Medijos, žiniasklaida, žurnalistika tradicinėje ir tinklaveikos visuomenėje</i> . Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2012, p. 24–52.
ROSE, Jonahtan. Re-reading the English Common Reader: A preface to a history of audiences. <i>Journal of the History of Ideas</i> , 1992, vol 53, p. 47–70.
VLADIMIROVAS, Levas. <i>Knygos istorija. Senovė. Viduramžiai. Renesansas. XVI–XVII amžius</i> . Vilnius: Mokslas, 1979. 568 p. ISBN HSONPrieiga internetu: http://www0.kb.nl/bho/
VLADIMIROVAS, Levas. <i>Knygos istorija. XVIII amžius</i> . Vilnius: Žara, 2011. 200 p. ISBN 9789986342700.
ВАСИЛЬЕВ, Владимир. <i>Книга и книжная культура на переломных этапах истории России: теория, история, современность</i> . Москва, 2005, с. 98–99. ISBN 9785020353404.

Konsultuojančiųjų dėstytojų vardas, pavardė	Mokslo laipsnis	Svarbiausieji darbai mokslo kryptyje (šakoje) paskelbti per pastaruosius 5 metus
Aušra Navickienė	Prof. dr.	NAVICKIENĖ, Aušra, KEPALIENĖ, Fausta. Vilniaus universiteto profesorės Audronės Glosienės (1958-2009) knygotyrisnis palikimas // <i>Knygotyra</i> . Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla. ISSN 0204-2061. eISSN 2345-0053. 2023, t. 81, p. 203–233. DOI: 10.15388/Knygotyra.2023.81.8
		NAVICKIENĖ, Aušra. Commemorating anniversaries of the life and work of Francysk Skaryna in Lithuania from the viewpoint of book studies and scholarly communication = Pranciškaus Skorinos gyvenimo ir veiklos sukakčių minėjimai Lietuvoje knygotyros ir mokslinės komunikacijos požiūriais // <i>Knygotyra</i> . Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla. ISSN 0204-2061. eISSN 2345-0053. 2023, t. 80, p. 312–342. DOI: 10.15388/Knygotyra.2023.80.133 .
		NAVICKIENĖ, Aušra. How did the translation of Genovefa by Christoph von Schmidt become the 19th-century Lithuanian bestseller? = Kaip Christopho von Schmidto lietuviškasis Genovefos vertimas tapo devynioliktojo amžiaus bestseleriu? // <i>Knygotyra</i> . Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla. ISSN 0204-2061. eISSN 2345-0053.

		<p>2022, t. 78, p. 80–110. DOI: 10.15388/Knygotyra.2022.78.107.</p> <p>NAVICKIENĖ, Aušra. Professional publishing and Lithuanian books in the first two-thirds of the 19th century in Lithuania: The case of the Zawadzki firm // <i>Roczniki biblioteczne</i>. Wrocław : Uniwersytetu Wrocławskiego Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa. ISSN 0080-3626. eISSN 2720-1023. 2021, t. 65, p. 79–95. DOI: 10.19195/0080-3626.65.5.</p> <p>NAVICKIENĖ, Aušra; BRAZIŪNIENĖ, Alma; CICĖNIENĖ, Rima; KAUNAS, Domas; MISIŪNAS, Remigijus; PETREIKIS, Tomas. History of publishing in Lithuania. In <i>Oxford research encyclopedia of literature</i>. Oxford: Oxford University Press, 2021. ISBN 9780190201098. p. [1–65].</p> <p>NAVICKIENĖ, Aušra. Eduardas Volteris ir XX a. pradžios knygos mokslo institucionalizacija. <i>Knygotyra</i>. 2019, t. 73, p. 230–263. DOI: 10.15388/Knygotyra.2019.73.39.</p>
Arvydas Pacevičius	Prof. dr.	<p>PACEVIČIUS, Arvydas. Opisy podróży do/przez Wielkie Księstwo Litewskie w XVI–XVIII wieku: problem egodokumentalności // <i>Egodokumenty – samoświadectwa – egodokumentalność. Teoria i praktyka / red. Waldemar Chorążyczewski, Hadrian Ciechanowski, Wojciech Piasek, Stanisław Roszak</i>. Toruń : Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2024. ISBN 9788323153573. eISBN 9788323153580. p. 49-62.</p> <p>PACEVIČIUS, Arvydas. Mokslinės periodikos apytaka Lietuvoje XIX a. pirmojoje pusėje: Vilniaus universiteto atvejis = Scientific periodicals circulation in Lithuania in the first half of the 19th century: the case of Vilnius University // <i>Knygotyra</i>. Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla. ISSN 0204-2061. eISSN 2345-0053. 2024, vol. 82, p. 29-52. DOI: 10.15388/Knygotyra.2024.82.2.</p> <p>PACEVIČIUS, Arvydas. Nėra brangesnio lobio už studijoms skirtas knygas: Vilniaus augustinų bibliotekos raida ir paveldas = There is no treasure more precious than books for study: the development and heritage of the Vilnius Augustinian library // <i>Acta Academiae Artium Vilmensis: The church of the Blessed Virgin Mary of Consolation in Vilnius</i>:</p>

		<p>archaeological, historical, art historical and polychromy research. Vilnius : Vilniaus dailės akademijos leidykla. ISSN 1392-0316. eISSN 2783-6843. 2024, Nr. 114, p. 206-241. DOI: 10.37522/aaav.114.2024.253.</p> <p>PACEVIČIUS, Arvydas; RAUDYTĖ, Nijolė. <i>Žemaičių daktaras Faustas: Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos bibliotekos kilmė, raida ir paveldas</i>. Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla, 2023. 312 p. ISBN 9786090708859. eISBN 9786090708866.</p> <p>PACEVIČIUS, Arvydas. <i>Vilniaus imperatoriškasis universitetas mokslinės informacijos gniaužtuose / The Imperial University of Vilna in the Clutches of Scholarly information. 1803–1832</i>. Vilnius: VUL, 2022. 491 p. ISBN 978-609-07-0754- 8.</p> <p>PACEVIČIUS, Arvydas. <i>Kolekcje prywatne w zbiorach historycznych Biblioteki Uniwersytetu Wileńskiego // Kolekcje prywatne w zbiorach książki dawnej : studia = Private libraries in collections of early printed books : studies</i>. T. 1 / pod redakcją Doroty Sidorowicz-Mulak i Agnieszki Franczyk-Cegły. Wrocław : Wydawnictwo Ossolineum, 2020. ISBN 9788366267442. p. 15–34.</p>
Tomas Petreikis	Doc. dr.	<p>PETREIKIS, Tomas; ŠUMINAS, Andrius; GRIGAS, Vincas; GUDINAVIČIUS, Arūnas. Lietuvos mokslo žurnalų leidybos kiekybiniai pokyčiai 2015–2022 m.: viešojo ir privataus sektorių prisitaikymas prie kintančių sąlygų = Quantitative changes in the publishing of Lithuanian scientific journals in 2015–2022: public and private sectors’ adaptation to the changing conditions // <i>Knygotyra</i>. Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla. ISSN 0204-2061. eISSN 2345-0053. 2024, vol. 82, p. 206-242. DOI: 10.15388/Knygotyra.2024.82.8.</p> <p>PETREIKIS, Tomas. <i>Lietuviškos spaudos gyvenimo veidrodis 1905–1917 metais // Tarp knygų</i>. Vilnius : Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka. ISSN 0868-8826. 2024, Nr. 2 (781), p. 11-12. Prieiga per internetą: <https://www.lnb.lt/naujienos/11259-zurnalo-tarp-knygu-2024-m-2-asis-numeris-apie-ka-jis>.</p> <p>PETREIKIS, Tomas; TOLKAČEVSKI, Kšištof. <i>Knygotyros 80 tomų: iškilmingas minėjimas Vilniaus universiteto bibliotekoje // Knygotyra</i>. Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla. ISSN 0204-2061. eISSN 2345-0053.</p>

	<p>2024, vol. 82, p. 258-271. DOI: 10.15388/Knygotyra.2024.82.12.</p> <p>PETREIKIS, Tomas. Langas į Vydūno pasaulį atsiveria // Tarp knygų. Vilnius : Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka. ISSN 0868-8826. 2024, Nr. 9 (788), p. 18-19. Prieiga per internetą: <https://www.lnb.lt/naujienos/12174-zurnalo-tarp-knygu-2024-m-9-asis-numeris-apie-kajis>.</p> <p>PETREIKIS, Tomas. Anonimiškumas, piratavimas ir kontrafakcija Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės XVI a. antrosios pusės spaudiniuose lenkų kalba = Anonymity, piracy and counterfeiting in the Polish language publications in the Grand Duchy of Lithuania in the 2nd half of the 16th century // <i>Knygotyra</i>. Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla. ISSN 0204-2061. eISSN 2345-0053. 2023, t. 80, p. 197–227. DOI: 10.15388/Knygotyra.2023.80.129.</p> <p>NAVICKIENĖ, Aušra; BRAZIŪNIENĖ, Alma; CICĖNIENĖ, Rima; KAUNAS, Domas; MISIŪNAS, Remigijus; PETREIKIS, Tomas. History of publishing in Lithuania. In <i>Oxford research encyclopedia of literature</i>. Oxford: Oxford University Press, 2021. ISBN 9780190201098. p. [1–65].</p> <p>PETREIKIS, Tomas; DAPKIEVICZ, Jolanta. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės lenkų kalba XVI a. antroje pusėje. Iš <i>XVI a. Lietuvos knygos lenkų kalba: kontrolinis sąrašas; mokslo studija; XVII–XVIII a. taisymai ir papildymai</i>. Vilnius: Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, 2020, p. 18–59. ISBN 978-609-405-206-4</p>
--	--

Patvirtinta Socialinių mokslų srities Komunikacijos ir informacijos krypties Doktorantūros komitete 2024 m. gruodžio 16 d., protokolo Nr. (7.17 E) 15600-KT-646

Komiteto pirmininkė prof. dr. Aušra Navickienė